

10 Neque obstat potest, quominus haec ita obseruentur, quod in causis alimentorum, ut sententia executioni mandentur appellatione ad superiores non obstante, requiratur paupertas ejus, in cuius favorem sententia est exequenda, atque ut aliunde non habeat, unde ali possit, ut nota Baldus Novellus tractat de cote par. 9. privileg. 7. num. 2. Surdus de alimento. sit. 8. privileg. 60. n. 21. Lata in l. si quis à Liberis, §. si vel parens, num. 31. ff. de liber, agnoscend. Lancellottus de avertentiis, 2. par. cap. 2. limitat. 24. num. 15. Scaccia de appellat. quasi. 17. limitat. 7. n. 17. cum aliis quos referunt. Ea enim qualitas inest omnibus Judicibus inferioribus delegatis, & eorum officiis, ut ferè semper contingere videmus, in eisque, ut potest operari, paupertas ut qualitas naturalis praesumitur. Tiraquellus de retratu lignoz. §. 32. glossa unica. 95. Scaccia de appellat. dict. quasi. 17. limitat. 8. n. 8. qui si egerint eas delegations, non luciferint: insinarent enim, si non egentes istiusmodi pessima occupationi se immiscerent, quod si unquam acciderit Judicem delegatum esse divitem, iustissimè incidet in laqueum ejusmodi dictum, siquidem ad id officium venit ductus fordia, & circa cupiditate: nullum enim exstimo futurum tam ignarum, quem eo pertrahat ambitio, praeferunt nostro saeculo, ac tempestate, qua publicarum dignitatum homines tam misere jacuit.

SUMMA DISPUTATIONIS SEPTIME.

- 1 Multis casibus potest Judge restituere adversus suas sententias.
- 2 Judge postquam sententiam tulit officio suo functus est.
- 3 Judge multis casibus potest suam sententiam retrahere, remittere.
- 4 Nova causa emergente potest Judge de causa finita cognoscere.
- 5 Lata sententia exprimit officium Judicis mercenarium, sed durat nobile.
- 6 Productis post sententiam novis instrumentis, intra triennium conceditur restitutio adversus rem judicatam in causa fiscalibus, & publicis.
- 7 Proponitur dubium, an restitucionem contra suam sententiam possit solus ordinarius concedere, vel etiam delegatus.
- 8 Tres sententiae communes de hacre, & nullaveria,
- 9 Prima sententia negativa,
- 10 Primum fundamentum ex l. si ut proponis, la prima, C. quomodo, & quando Judge.
- 11 Secundum fundamentum ex l. minor autem, §. idem Imperator, in fine, ff. de minoribus l. adversus C. si adversus rem judicatam, l. 1. C. & ubi apud quem.
- 12 Secunda sententia affirmativa, & fundamentum ejus.
- 13 Tertia sententia distinguens.
- 14 Rejicitur tertia sententia, & ejus fundamentum.
- 15 Proponitur nova distinctio, & conciliatio prime, & secunda sententie.
- 16 Cum jurisdictio delegari per sententiam non expirat, potest restituere, & cognoscere de nullitate.
- 17 Quando expirat jurisdictio delegati, vel non, ex aliis iuri principiis dependendum est, & n. 18.
- 18 Delegatus non potest restituere adversus interlocutoriam, que totam commissionem absorbet.
- 19 Delegatus ab ordinario restituit adversus interlocutoriam, non adversus definitivam.
- 20 Distinguuntur duos casus, quoad definitivam delegati inferioris à Princeps.
- 21 Delegatus ab inferiore, qui tulit sententiam nulliter, an possit de nullitate cognoscere, & sententiam iterum ferrare.
- 22 Sententia affirmantium minus communis, sed verior.
- 23 L. si ut proponis exponitur.
- 24 Delegatus a Princeps ad ferendam definitivam, non potest adversus ipsam restituere.
- 25 Delegatus a Princeps simpliciter ad causam restituit antequam exequatur, etiam contra definitivam, non posse.
- 26 Sollicito Pauli Castrensis, & Joannis Gutierrez, adhuc fundamento predicti resolutionis.
- 27 Rejicitur, & impugnatur.
- Una est, & eadem jurisdictio ad restituendum, & exequendum, & unum, & idem Judicis officium.
- 29 Delegatus ad universitatem causarum restituit adversus suam definitivam.

Tamen vero lata sententia Judge functus sit officio, offi-

- 30 Delegatus ad executionem, antequam executio effectum habeat, restituit, & cognoscit de nullitate sua sententia.
- 31 Rejiciuntur aliae distinctiones inventae à Doctoribus, & num. 32.
- 32 Delegatus à Princeps ad exactiōem, eandem potestatem habet, ac delegatus ad executionem. Sententia posterior non semper est iustior, & melior, neque superior semper doctor, sed quandoque etiam stultus elevatur in locum sublimem.
- 34 Confirmatur tandem, & approbat tradita resolutio.
- 35 Questionem, an delegatus cognoscat de nullitate sue sententia, tractant multi Doctores, & ex aliis principiis resolvunt.
- 36 Saristi textu in d. l. si ut proponis, & n. 37.
- 38 Declaratur l. + C. ubi, & apud quem, & quis fuerit institutor officii Procuratoris Caesaris. Augustus Caesar fuit primus institutor publicorum salariorum.
- 39 L. minor autem, §. idem Imperator, & d. l. adversus declarantur, & n. 40.
- 41 Satisfit fundamentis secunda sententie.

DISPUTATIO VII.

Utrum Judge delegatus possit adversus suam sententiam concedere restitucionem in integrum, & de ejus nullitate cognoscere.

Ad l. 3. tit. 25. part. 3.

Planum est multos esse casus, in quibus jure potest Judge ipse, qui sententiam tulit, concedere restitucionem in integrum, adversus sententiam à se prolatam. Ita docet textus in l. in causa, la secunda, §. ultim. in fin. cum leg. sequenti, ff. de minoribus, cap. causa, 9. de integr. restit. confonit. l. 3. tit. 25. par. 3. nota! Glossa ultima in d. l. in causa, 17. & Glossa prima in l. 1. C. sententiam rescindi non posse, & istis locis Doctores. Neque obstat, quod Judge postquam sententiam tulit officio suo ita functus videatur, ut jam non possit amplius in eam causam manus mittere, quasi extincta quod id jurisdictione, l. quod iustit, 14. in fin. l. Judge postea quam, 55. ff. de re iudic. l. cum rubrica, C. sententiam rescindi non posse, l. par. 6. §. 2. num. 14. Quæ juris conclusions difficultatem non habent.

7 Est tamen dubium, quod memini ex facto visum est non leve, tametsi iudicio meo immixtum, an istam restitucionem possit concedere dumtaxat Judge ordinarius; an vero etiam delegatus. Certè facultatem concedendi restitucionem in integrum in universum videtur tribuere, tam ordinarii, quam delegatis, Justinianus in l. ultima, C. ubi, & apud quem, solum arbitris eam denegans, & Gregorius IX. in cap. causa restitutio, 9. de integr. restit. apud nos l. 3. tit. 25. par. 3. correcit in hoc articulo antiquo iure digestorum, quo solum Magistratus maiores habentes metum, & mixtum imperium, poterant in integrum restituere, juxta textum in l. in causa, 17. §. ultim. & l. Praefetti, 18. ff. de minori, Magistratus autem mihiores quales sunt municipales, non poterant in auxilio impartiri, l. ea que, ff. ad municip. & ad incol. Jure vero noviori favore minorum, utque eis possit promptius, & facilius subveniri introductum est, ut omnes Judges, sive maiores, sive minores, sive ordinarii, sive delegati, præter arbitros, & eorum delegatos, & compromissarios, possint restitucionem concedere, id quod notavit Glossa in d. 9. ult. verb. pro iurisdictione, quam sequitur Bartolus, & Baldus Mauritus de restit. in integr. cap. 35. in fin. Sfortia Oddus 1. par. qu. 32. art. 4. est que communis opinio. Unde jam iure novo facultas restituendi competit iure Magistratus, ac per consequens est delegabilis, juxta l. 1. ff. de offic. ejus, cui mand. est jurisdictio, ut probat textus in d. l. ult. C. ubi, & apud quem cognitio in integr. restit. sit. Verum oportet textus istos enucleare, & difficultatem profundius inspicere.

8 Tres fuerunt in hac re Doctorum sententiae, omnes communes, duas extremae, altera media illas distinctione facta concilians, & ad concordiam reducens; quarum tamen nulla iudicio meo scopum veritatis attigit.

9 Prima sententia universè negat Judge delegatum, sive ab ordinario, sive à Princeps possit restituere adversus suam sententiam. Ita sentit Cynus in l. adversus, in fin. C. si advers. rem iudic. & in l. & ult. Cod. ubi, & apud quem, Albericus in d. l. ult. Ancharanus in cap. ex litteris, 4. num. 4. de integr. restit. & aliis, quos referunt Sfortia de restit. in integr. 1. par. qu. 32. art. 18. num. 139. ubi dicunt communem.

10 Hæc sententia, quod attinet ad delegatum ab ordinario, probatur ex textu in l. si ut proponis la prima, C. quomodo, & quando Judge; in quo Judge, qui sententiam nullitatem obnoxiam vitio nullitatis, non potest iterum sententiam pronuntiare, eo quod jurisdictio ejus expirasset. Ergo ob eam rationem iste Judge delegatus prolata

Carleval. de Judiciis. Tom. I.

Disputatio VII.

243

sententia non poterit adversus ipsam restitucionem concedere.

Quoad delegatum autem à Princeps probatur, quoniam adversus sententiam delegatæ Princeps, solus Princeps restituit, l. minor autem, 18. §. idem Imperator, in fin. ff. de minoribus l. adversus, C. si adversus rem iudic. l. 1. C. ubi & apud quem. Ergo ipsem delegatus restituere non potest, quo sit, ut neuter delegatus, neque ab ordinario, neque à Princeps possit restitucionem concedere.

Secunda sententia extremè opposita indistinctè concedit delegato à Princeps præferat facultatem restituendi adversus quilibet suam sententiam. Hanc tuetur Petrus relatus à Cyno in d. l. adversus, Bartolus in l. minor autem, §. sed & Prosenio, ff. de minoribus. Fulgozus in d. l. adversus, n. 2. C. si adversus rem iudic. & in d. l. 1. n. 2. C. ubi & apud quem, ubi Paulus Castrensis num. 1. Rebuffus tom. 2. in confit. reg. tract. de restitucionib. in prefatione n. 12. licet de style Regni Francie, aliud servari testetur in tribunalibus secularibus, Maranta in praxi 5. par. num. 36. & istam communem sententiam dicit Sfortia dict. art. 18. n. 139. Fundamentum hujus sententiae desumitur ex generalibus verbis textus in d. l. cause, §. ult. in fin. ff. de minoribus. & in d. l. 3. C. ubi, & apud quem, quibus in universum, & sine limitatione ulla videtur concessa Judicibus, tunc ordinariis, tunc delegatis à Princeps facultas restituendi adversus suas sententias, quod planè confirmant verba, cap. causa, de in integr. restit. que eam facultatem concedunt delegatis à quilibet ordinario.

Terria sententia media est inter istas, easque fœdere distinctiones conciliare conatur: aut enim (inquit) agimus de sententia interlocutoria, & tunc locum habet secunda sententia, nempe Judicem delegatum, sive ab ordinario, sive à Princeps posse concedere restitucionem adversus illam: aut agimus de sententia definitiva, & eo casu prima sententia vera est. scilicet non posse delegatum adversus ipsam restituere. Hanc sequitur Bartolus in d. l. adversus num. 1. C. si adversus rem iudicat. ubi Baldus n. 2. qui per ea refert Jacobum Buttigarium, Angelus num. 2. Salycetus n. 2. Paulus n. 1. Abbas in d. cap. causa restit. 9. n. 7. Sfortia de restit. 1. par. d. quest. 32. art. 18. n. 139. circa fin. Gutierrez lib. 2. canoniarum quasdam, cap. 2. n. 37. & Sfortia ait hanc distinctionem magis communem. Quæ sententia colligitur ex fundamentis primæ, & secundæ, & orta est ad conciliandas leges, quæ fibi ipsi videntur contraria.

Si tamen in tām controversa re licet nostrum interponere iudicium, tametsi existimem duas illas sententias, primam, & secundam, distinctione conciliandas esse, credo longè diversam distinctionem hoc casu locum habere, amplectendamque esse: id quod aperte colligimus ex mente ipsa Doctorum, qui sequuntur propositam tertiam sententiam, & distinctionem ejus. Nam fundatum unicum, quo omnes nituntur, qui delegato denegant potestatem restituendi adversus suam sententiam definitivam, est, quod postquam sententiam tulit officio suo functus videatur, ejusque jurisdictio finita: nemo vero sine jurisdictione sententiam suam retractare potest, seu per restitucionem, seu quovis alio modo, cum jurisdictionis actus sit restitucionem concedere. l. ff. de integr. restit. d. l. in causa, §. nunc videndum, cum legib. sequ. ff. de minoribus. l. cum quifff. de jurisdictio, omn. Judic. junct. a l. omnes, ff. de integr. restit. Horum autem fundamentum planè infirmum est, fallaxque, & lubricum, nam si quid probaret illud, etiam probaret non posse à Judge ordinario, concedi in integrum restitucionem adversus suam sententiam, quia videlicet non minus finitur jurisdictio ordinaria, ordinariique officium quodcausam jam judicatam, quam delegati in causa delegata postquam tulit sententiam, ut probat textus in d. l. ult. C. ubi, & apud quem cognitio in integr. restit. sit. Verum oportet textus istos enucleare, & difficultatem profundius inspicere.

14 8 Tres fuerunt in hac re Doctorum sententiae, omnes communes, duas extremae, altera media illas distinctione facta concilians, & ad concordiam reducens; quarum tamen nulla iudicio meo scopum veritatis attigit.

9 Prima sententia universè negat Judge delegatum, sive ab ordinario, sive à Princeps possit restituere adversus suam sententiam. Ita sentit Cynus in l. adversus, in fin. C. si advers. rem iudic. & in l. & ult. Cod. ubi, & apud quem, Albericus in d. l. ult. Ancharanus in cap. ex litteris, 4. num. 4. de integr. restit. & aliis, quos referunt Sfortia de restit. in integr. 1. par. qu. 32. art. 18. num. 139. ubi dicunt communem.

10 Hæc sententia, quod attinet ad delegatum ab ordinario, probatur ex textu in l. si ut proponis la prima, C. quomodo, & quando Judge; in quo Judge, qui sententiam nullitatem obnoxiam vitio nullitatis, non potest iterum sententiam pronuntiare, eo quod jurisdictio ejus expirasset. Ergo ob eam rationem iste Judge delegatus prolata

Q. 2 Ergo

Ergo jurisdictione finita, & officio Judicis extincto concedi non potest restitutio, seu adversus interlocutoriam sententiam; seu adversus definitivam. Idque tam est perpetuum, & universum verum, ut non solum locum habeat in Judge delegato, sed etiam in ordinario; nam si contingere jurisdictionem ordinarii, casu aliquo expirare, sinique officium ejus, post latam in aliqua causa sententiam definitivam, aut interlocutoriam, planè deinceps non posset concedere restitucionem in integrum adversus quamlibet sententiam à se prolatam, ut probat aperie textus in leg. cum qui, ff. de jurisdictione omnium Judicium.

16 Secundo autem casu, quando per prolationem sententiae, seu interlocutoriae, seu definitivae, non finitur mandatum, vel commissio, neque expirat jurisdictione delegati, concedere potest restitucionem in integrum, adversus suam sententiam, seu interlocutoriam, seu definitivam, atque item cognoscere de nullitate sua sententiae expedire quæ reliqua, que Judicis officio expediuntur. Probatur manifeste, quoniam eo casu durat post sententiam jurisdictione, Judicisque officium, ac per consequens facultas dicendi, aequitatis statuenda, seu administrandi iustitiam subiectis eam potentibus. Ergo nihil impedit, quominus Judge delegatus suam jurisdictionem exercere possit, siquidem nulla lex est, que ejus potentiam, & jurisdictionem corendet, denegare illi facultatem concedendi istam restitucionem, quod evidenter constabat ex solutione argumentorum contrariantium. Confirmatur ex doctrina glossa approbata communiter à Doctoribus in d. l. cause 18, 8. nunc videndum, verbo, pro jurisdictione sua, cuius meminimus supra num. 7. dicentes, facultatem restituendi competere jam Judicibus jure Magistratu, id est co ipso, quod sunt Magistratus. Ergo durante officio, & Magistratu, durat quoque restituendi facultas. Quæ me rationes evidenter convincent, ut in hanc sententiam descendam.

17 Sed cō videtur hæc difficultas reduta esse, ut videamus, & examinemus, quando expletæ jurisdictione delegati lata sententia, & quando censenda sit post sententiam durare, ut ex eō judicemus, quando posse delegatus adversus sententiam suam restituere, vel de nullitate sua sententiae cognoscere, quod ex iisdem principiis derivatur.

18 Respondendum est tamen, id definiendum esse ex aliis iuriis principiis, spectata primum commissione, & mandato Judge, ex quo pender ejus jurisdictione, ejusque exercitium; item spectata natura delegationis proveniens ab ipso delegante. Nam delegatus à principe in multis differt ab delegato ad inferiori ordinario, ut notarii Legistæ in rubrica, ff. de officio ejus, cū mandat, cū jurisdictione, & Canonista in rubrica de officio. Et potestate Judge, delegat. Maranta in praxi, 4. par. distinc. 5. ex. num. 23, & alii à nobis relati supra disputatione 4. num. 38. Quam tamen doctrinam, ut signatim prosequamur, & peculiares casus descendentes declareremus, nonnulla subiectiuæ exempla, ex quibus apertius constabit Doctores in hujus difficultatis resolutione hallucinatos.

19 Infertur primo ex istis, eo casu, quo sententia interlocutoria talis est, ut totam causam delegatam abforbeat, jurisdictionemque finiat, non posse delegatum etiam à Princeps concedere adversus ipsam restitucionem, aut de nullitate sua sententiae cognoscere. Ita observarit Albericus in l. minor autem num. 4. ff. de minorib. & in l. cum scimus, 3. num. 3. C. ubi & apud quem, Anchiarus in cap. causa, 9. n. 7. de in integr. restit. posse sequitur. Sfortia de restit. 1. par. q. 32. art. 18. num. 141. & Gutierrez lib. 3. canoniarum questionum, dicto cap. 2. num. 38. in fin. idque ob rationem ante dictam.

20 Infertur secundo delegatum ab inferiori ordinario simpliciter ad aliquam causam, regulariter posse restituere adversus sententiam interlocutoriam à se prolatam, aut de ejus nullitate cognoscere; quoniam adhuc durat jurisdictione ejus, & articulus restitutio est incidentis in causa principalis, cognoscitur de ipso, ut incidenti. Ita probat textus in d. c. causa, 9. de in integr. restit. sed prolatæ sententia definitiva non posse adversus ipsam concedere in integrum restitucionem, aut de ejus nullitate cognoscere, quia nempe ejus jurisdictione exipit prolatæ sententia, & post eam finitam non potest dici incidentis esse restitutio articulus, quod ex eodem texu plene colligitur.

21 Verum quod attinet ad definitivam prolatam à delegato inferioris à Princeps, distinguendi sunt duo casus,

Primus est, quando delegatus inferioris protulit sententiam definitivam jure validam; quo casu sine controversia receptum est expirare jurisdictionem delegati ab inferiori Princeps, ac per consequens non poterit tunc iste delegatus cognoscere de nullitate sua sententiae, si nullitas adversus ipsam objiceretur, aut contra ipsam restituere.

Secundus casus est, quando protulit sententiam nullam, quo casu Doctores frequentius sentiunt, non posse delegatum inferioris cognoscere de nullitate sua sententiae. Ita sentit Glossa ultima in o. l. ut si proponit, la prima, quā sequuntur Bartolus, Baldus, & alii ibi. C. quomodo, & quando Judge, Abbas Panormitanus in cap. in litteris, 9. n. 4. de officio delegati, Menochius de arbitriis, lib. 1. q. 67. ex n. 21. tametsi ibi non tam exanimet, an possit iste delegatus cognoscere de nullitate sua sententiae, quā an possit causam iterum definire; verum ex iisdem principiis pender utraque quæstio. Probat istam sententiam ex d. l. s. ut proponit. Consulto tamen prætermittimus isto casu questionem, an possit Judge iste contra ejusmodi sententiam restituere; quoniam cum sententia ipsa nulla sit, & nullam esse effe uponnamus, restitutio rescindi non potest, l. nam, & sub conditione, vers. post deficitum, ff. de iusfructu rupto, irritoque fact, testament, leg. 3. §. ex his, ff. eodem it. l. quos retrahit, 3. C. si adversus libertatem, cap. ad dissolvendum, de desponsat. impub. idque jure quidem optimo, cum privatio praesupponat habitum, l. manus, 4. ff. de iustitia, & jure, leg. Tito iusfructus, 95. ff. de condit. & demonstrat. l. decem, 110. ff. de verbis. obligat. Mennius Tuscanus litter. P. conclus. 715.

Contraria tamen sententiam, imò Judge delegatum ab ordinario, qui sententiam tulit, quæ nulla est posse iterum pronuntiare, cognoscereque de nullitate sua sententiae, secutus est Cumanus in l. à Divo Pio in princip. n. 3. ff. de re judic. quem suppresso nomine sequitur Decius in d. cap. in litteris, n. 13. de offic. & potest. Judge, delegat. & Parisenis author damnatus ac Dynus in cap. quod semel, n. 2. de reg. jur. in sexto, in verb. delegat. Fundamentum est, quoniam sententia nulla non absforbit, nec consumit jurisdictionem delegati; nam non præstat impedimentum, quod de jure non sortitur effectum, cap. non præstat. de reg. jur. in sexto, & quod nullum est, nullum habet effectum, l. 4. §. condemnation, ff. de re judic.

Ad textum autem in d. l. s. ut proponit, dicunt nullo modo probare id, quod existimat communiter Doctores; id est enim ibi delegatus non potuit de nullitate sua sententiae cognoscere, & in casu iterum sententiam ferre, quoniam delegans revocavit delegationem, & alteri causam denudò tractandam commisit, idque iustè fecit; quoniam in culpa fuit delegatus pronuntians sententiam die feriato, & parte non citata: præsumitur enim in Judge dolus, quando contra reum procedit more insolito, & solemnitatibus judicij non servatis, Thesaurus dec. 1. n. 9. Cacheranus dec. 22. n. 6. Tuscanus litter. B. conclus. 127. Mascalus de probationibus, conclus. 240. & 241. Farinatus in praxi criminis, q. 137. num. 138. vol. 1. Cravera conf. 854. n. 6. & conf. 666. n. 14. volum. 5. Surdus conf. 37. n. 38. lib. 3. Bovadilla lib. 2. politica. cap. ult. n. 137. & lib. 5. cap. 1. n. 206. quare merito Praeses alteri causam delegavit, qua nova delegatione facta non potuit delegatus amplius de causa cognoscere, l. jurisdictione solvit, ff. de Judge. Si vero ibi delegatio non esset revocata, posset delegatus, & de nullitate sua sententiae cognoscere, & causam iterum definire. Quæ sententia fatis est probabilis, etiam si sit minùs communis, immò judge meo vera.

Tertiò infertur delegatum à Princeps ad procedendum in aliqua causa usque ad definitivam, seu ad proferdendum definitivam in aliqua causa, non posse postquam sententiam tulerit definitivam, adversus suam sententiam restituere, aut de nullitate ejus cognoscere. Ratio est in promptu, quoniam jurisdictione ejusmodi delegati limitata est, & tamidū durat, donec sententia profertur, qua prolatæ expirat, finiturque: istum tamen Judge posse restituere adversus sententiam interlocutoriam à se latam, ob contrariam rationem, scilicet, quod prolatæ interlocutoriae ejus jurisdictione durat usque ad definitivam proferdendam. Hactenus vera est tertia sententia, quam proposuimus, & non est ulterius extendenda, ut ex his, que statim subiectus erit manifestum.

Quarto infertur delegatum simpliciter à Princeps ad aliquam causam, posse adversus suam sententiam tam inter-

interlocutoriam, quā definitivam restituere, & de eorum nullitate cognoscere. Ratio est, quia jurisdictione delegati à Princeps simpliciter ad aliquam causam, non finitur prolatæ sententia, sed adhuc durat usquequo eam mandaret executioni per se, vel per alium, (quod intra annum facere potest, juxta ius canonicum,) cap. in litteris, cap. 9. querenti, 26. de offic. & potest. Judge, delegat. docet Bartolus in d. l. à Divo Pio, in princip. num. 2. Angelus ibi num. 1. & 2. Imola num. 1. Alexander num. 2. qui dicit communem sententiam etiam de jure civili; quidquid contrarium post Accursum dixerit Jafon ex num. 6. qui tamen tandem consentit n. 10. in fine sententia Bartoli, & aliorum; pro qua etiam videri potest Maranta in praxi, par. 4. distinct. 5. n. 45. & Menochius de arbitriis, l. 1. quæst. 64. ex num. 48. tametsi ab ea videatur dissentire, sed eam secutus est Molina de iustitia, tract. 5. disputat. 26. num. 4. qui dicit esse in nostro Regno usum receptam. Ergo durat in eo facultas juris dicendi, administrandique iustitiam, ac per consequens si juxta præscripta legum, restituiri, quæ ab eo petitur, concedi potest, non erit cur ipsam non concedat, aut cur non cognoscat de nullitate ob defectum jurisdictionis. Ita sentit Angelus in l. Judge posse à quām, 55. num. 6. ff. de re judicat. Abbas Panormitanus omnino videns consil. 87. 1. par. quem sequitur Tuscanus litter. R. conclus. 278. 1. 7. Decius in dicto cap. in litteris, n. 14. cum seq. Boerius dec. 6. Menochius de arbitriis, lib. 1. quæst. 67. ex num. 43. alios referre pro eadem sententia Tiraquellus in l. boves, §. hoc sermone, limitat, 21. n. 4. & 5. ff. de verbis. significat. Verum quidem est, hunc eundem delegatum, non posse concedere restitucionem adversus suam definitivam, aut de nullitate ejus cognoscere, si id ab eo peteretur, postquam definitivam à se latam executioni mandasset, quoniam eo tempore jurisdictione ejus casasset, & officio suo functus esset, dicto cap. in litteris, 27. Sed responder Paulus de Castro in dicta l. adversus, num. 1. C. si adversus rem judicatam, ad textum in dicto cap. quærenti, de officio delegat. quem sequitur Joannes Gutierrez lib. 2. canonistarum dicto cap. 2. num. 23. & 40. verum quidem esse durare jurisdictionem delegati à Princeps intra annum à prolatæ sententia, id tamen intelligendum esse, dumtaxat quoad executionem sententiae, non verò quoad destructionem, & rescisionem per restitucionem in integrum.

28 Sed hæc evasio indigna est ingenio Pauli, & inexcusabilis, indignationem certè meretur, quando bonus Homerus dormitarit, & Joanni Gutierrez ignoci potest, qui illum secutus erraverit. Est itaque responsio omnino invraisem, quoniam non est duplex jurisdictione, aut duplex officium Judge nobile, unum quo sententia executioni mandetur, alterum quo restitutio in integrum concedatur, & cognoscatur de nullitate sententiae; sed duplex iste actus, seu effectus ab uno, & eodem fonte, & principio procedit, ab una, & eadem jurisdictione, & officio Judge nobili derivatur; ut obseruantur Bartolus, Cumanus, Imola, Alexander, relati supra hac disputatione num. 5. & colligunt ex traditis ab Hostiensi in summa, de officio Judge, n. 3. Speculator lib. 1. eodem titulo, de officio omnium Judge, n. 3. Canonistis in rubrica, cap. 2. de officio Judge, ubi notat Panormitanus n. 5. Legistis in l. 1. ff. de jurisdictione omn. Judge. ubi præter alios Orosius n. 23. & 24. qui testatur de communi. Ergo merè voluntarie, & sine fundamento dicitur manere jurisdictionem quoad unum effectum, non quoad alium; et quod id manifesta petitio principii, ut dialectico more loquamur: id enim est, de quo dubitamus, & quod probari debet, non assimi, ut alio in proposito, sed sapienter notavit Ripa in l. heredes mei, §. cum ita, num. 78. in fine, ff. ad rebellian. Interim enim donec durat jurisdictione, & officium Judge nobile, quod natura sua est principium multorum actuum, durat facultas exercendi omnes illos actus, siquidem nullo jure coarctatur facultas ista ad unum actum potius, quā ad alium. Atque quemadmodum per exercitum unius actus jurisdictione, præscribitur jurisdictione quoad omnes actus unius, & ejusdem speciei, etiam si aliorum actuum nullus fuerit usus, ex eo, quod omnes isti actus procedunt ab eodem fonte, & quasi habent, ut eleganter notavit Jafon in l. imperium, num. 23. ff. de jurisdictione omn. Judge. ubi omnes doctores notant. Jafon in l. more, n. 20. ff. eodem titulo. Itaque ubi discriminis ratio non redditur, assertur sine fundamento; discriminis autem rationem ego nullam invenio.

Non est idem admittendum discrimen aliud inter delegatum, qui per errorum facti commissionem suam nulliter exercuit, & eum, qui per errorum juris, ut primus possit actum reformare, non secundus; tametsi enim ista discriminis à doctissimis viris inventa sint; sunt tamen figurae sine fundamento ullo introducta, quæ alii non minus doctis displicerunt, ut videri potest apud Tira-

quelum